

Vuorohoito varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuslain 5 §:n 1 momentin mukaan kunnan on järjestettävä laissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Varhaiskasvatuslain 5 §:n 4 momentin mukaan kunnan on pyrittävä järjestämään varhaiskasvatusta lähellä palvelun käyttäjiä ottaen huomioon asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet. Päiväkodin toiminta kalenterivuoden aikana ja aukioloaika vuorokaudessa on järjestettävä paikallisen tarpeen mukaan.

Varhaiskasvatuslain 13 §:n mukaan vuorohoitoa järjestetään iltaisin, öisin, viikonloppuisin ja arki- ja juhlapyhinä päiväkodeissa tai perhepäivähoidossa. Vuorohoitoa on järjestettävä tarpeen mukaisessa laajuudessa lapselle, joka tarvitsee sitä vanhemman tai muun huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi. Kunnan tulee siis järjestää vuorohoitoa vuoden jokaisena päivänä, myös jouluna ja juhannuksena, jos perheet sitä tarvitsevat.

Kuntalain 8 §:n mukaan kunta voi päättää, missä ja miten vuorohoitoa järjestetään. Varhaiskasvatuslaissa ei määritellä tarkkoja kellonaikoja vuorohoidolle, eikä myöskään sitä, mikä katsotaan illaksi ja mikä yöksi. Kunta määrittelee nämä itse huomioiden lapsen ja perheen tarpeet.

Varhaiskasvatuslain 9 §:n mukaan varhaiskasvatus saa pääsääntöisesti kestää enintään kymmenen tuntia yhtäjaksoisesti, lukuun ottamatta vuorohoitoa, jossa päivittäinen kesto on lapsen tarpeen mukainen. Lain esitöiden (HE 40/2018 vp) mukaan lapsen etu ei ole viettää toimintayksikössä liian pitkiä aikoja ja yleisimmin lapsen vanhempien tai muiden huoltajien työ- tai opiskelupäivät matkoineen eivät edellytä kymmentä tuntia pitempään varhaiskasvatukseen osallistumista. Toisaalta esimerkiksi vuorotyön työajat taikka yksinhuoltajuus voivat johtaa tilanteisiin, että kymmenen tunnin varhaiskasvatusaika joudutaan ylittämään. Vuorohoidossa varhaiskasvatuksen päivittäinen kesto tuleekin olla lapsen ja perheen tarpeiden mukainen.

Kun lapselle haetaan vuorohoitoa, tulee lapsen vanhemman tai muun huoltajan luotettavalla tavalla osoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjälle vuorohoidon tarve. Tällöin voidaan kertaluontoisesti pyytää nähtäväksi esimerkiksi työvuoroja tai mahdollisesti työnantajan lausuma vuorotyöstä. Varhaiskasvatuksen järjestäjällä ei ole oikeutta pyytää säännöllisesti nähtäväkseen lapsen vanhemman tai muun huoltajan työvuoroja.

Jos kuitenkin on syytä epäillä, että oikeutta vuorohoitoon ei enää ole tai ei juuri kyseisenä päivänä ole, varhaiskasvatuksen järjestäjä voi pyytää selvitystä vuorohoidon tarpeesta.

Vuorohoidossa lapsen varhaiskasvatusajat yleensä vaihtelevat, koska vanhemman tai muun huoltajan työ- ja opiskeluajat ovat epäsäännölliset. Kunta voi määritellä ajankohdan, jota ennen vuorohoidon tarve on ilmoitettava. Olennaista on, että ajankohta on kohtuullinen, niin että vuorotyötä tekevillä on tosiasiallinen mahdollisuus tehdä vuorohoitoa koskevat varaukset tietoonsa saamien työvuorojen perusteella. Kunnan tulee huomioda, että vuorohoitoa koskeviin varauksiin voi tulla muutoksia määrääjän jälkeen esimerkiksi huoltajan työnantajan direktio-oikeudella tekemien työvuorovaihdosten myötä. Vuorohoitoa on järjestettävä myös tällaisessa tilanteessa.

Uusperheiden kohdalla vuorohoidon tarvetta arvioitaessa lapsen vanhemman tai muun huoltajan uuden puolison työllä, opiskelulla tai niiden puuttumisella ei ole merkitystä.

Jos lapsen vanhemmat tai muut huoltajat ovat eronneet ja lapsi on heillä esimerkiksi vuoroviikoin, vuorohoitoa tulee järjestää aina niillä viikoilla, kun sitä lapsen vanhemman tai muun huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi tarvitaan. Tällaisessa tilanteessa ei ole merkitystä sillä, millainen lapsen toisen vanhemman tai huoltajan työ- tai opiskelutilanne on, vaan palvelut järjestetään aina sen vanhemman tai muun huoltajan tarpeiden mukaan, jonka luona lapsi sillä hetkellä on.

Varhaiskasvatuksen järjestäjä voi halutessaan tehdä erilaisia vuorohoidon linjauksia varhaiskasvatuslain säännöksiä noudattaen. Linjauksissa tulee ottaa huomioon lapsen etu, perheiden kokonaistilanne ja perheiden toiveet. Linjaukset ja niiden käytännön toteutus eivät voi olla lainvastaisia.

Esimerkiksi ruokailuihin liittyen voidaan tehdä linjauksia.

Varhaiskasvatuslain 11 §:n 1 momentin mukaan varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle on järjestettävä lapsen ravitsemustarpeet täyttävä terveellinen ja tarpeellinen ravinto, jollei muun kuin päiväkodissa tai perhepäivähoidossa annetun varhaiskasvatuksen luonteesta muuta johdu. Ruokailu järjestetään ohjatusti kaikille läsnä oleville lapsille. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että lapsi saa yhtäläisesti osallistua ruokailuun muiden lasten kanssa ollessaan läsnä päiväkodissa tai perhepäivähoidossa huolimatta siitä, millaista varhaiskasvatusaika lapsi käyttää. Ruokailuihin liittyen kunta voi linjata, että päivällinen ja iltapala tarjoillaan vain vuorohoidossa oleville lapsille. Tällöin päivällinen ja iltapala tulee tarjoilla sellaiseen kellonaikaan, jolloin läsnä on ainoastaan vuorohoidossa olevia lapsia. Tällaisessa tilanteessa tulee huolehtia riittävän ravitsevasta välipalasta.

Linjauksissaan kunta ei kuitenkaan voi määritellä esimerkiksi vanhemman tai muun huoltajan aikatauluja, lepoaikaa, eikä sitä, mihin kellonaikaan lapsi tulee tuoda tai hakea varhaiskasvatuksesta.

Vuorohoitoa tulee järjestää myös loma-aikoina. Varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee tällöin tiedotteissaan selkeästi kertoa lapsen vanhemmille tai muille huoltajille, miten lapsen varhaiskasvatus kyseisellä ajanjaksolla järjestetään ja miten tulee toimia, jos lapsi tarvitsee vuorohoitoa päiväkodin tai perhepäivähoidon kiinniolopäivinä. Varhaiskasvatuslain mukaista velvollisuutta järjestää varhaiskasvatusta ei voida poistaa sillä, että tiedotetaan vanhempia tai muita huoltajia varhaiskasvatuksen sulkuajasta etukäteen. Henkilöstön riittämättömyyteen tai äkillisiin poissaoloihin ei voida vedota. Järjestäjän on varauduttava vuorohoidon toteutumiseen muilla tavoin, kuten toimivalla sijaisjärjestelmällä.

Sovellettavat säännökset:

Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 5 §, 9 §, 11 §, 13 §

Kuntalaki 410/2015, 8 §

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Postiosoite: PL 1, 13035 AVI

Puhelinvaihtel: 0295 016 000

kirjaamo.etela@avi.fi | www.avi.fi